

U maju 2019 NVO Green Home je uputila zahtjev Ministarstvu održivog razvoja i turizma, kao i Savjetu za vode za preduzimanje koraka za učešće u prekograničnoj procjeni uticaja na životnu sredinu HE „Buk Bijela“ na rijeci Drini, odnosno zajedničkom pristupanju Sekretarijatu ESPOO konvencije za predaju žalbe za moguće uticaje ovih projekata na Crnu Goru.

Pored projekta „Buk Bijela“, plan uključuje još tri manja projekta: HE „Foča“ od 44 MW, HE „Paunci“ od 43 MW i HE „Sutjeska“ od 44 MW, saopštila je Nataša Kovačević iz ove NVO. Kazala je da je Savjet za vode izrazio spremnost da doprinese stručnim radom, ali nažalost Ministarstvo održivog razvoja nije nikad poslalo traženi zahtjev, iako je godinu dana kasnije u maju 2020 usvojena žalba nevladinih organizacija iz CG i BiH, te je započet proces po žalbi u Ženevi ispred implementacionog odbora ESPOO Konvencije. Ipak, prema odredbama Espoo konvencije, samo vlade država članica mogu da učestvuju u najznačajnijim odgovarajućim međunarodnim postupcima kako bi se osigurala pravilna procjena i ublažila mogućnost prekogranične štete. Dodala je da je komitet već ranije naveo države potpisnice treba da limitiraju vremensko važenje dozvola. posebno ako je u međuveremenu došlo do promjene u stanju životne sredine, napredovanje u naučnim znanjima, kao i relevantni razvoj unutar pravnog okvira.

Kovačević kaže da je prije svega, suštinska obaveza nadležnih organa da procijene direktne i indirektno uticaje projekta na određene faktore navedene u Direktivi su usaglašene sa novim ekološkim pitanjima, kao što su efikasnost i održivost resursa, zaštita biodiverziteta, klimatske promjene, rizici od velikih nesreća i/ili prirodnih katastrofa, kao bitni elementi u postupku odlučivanja.

Ona je kazala da je 2015. godine objavljena studija koja u ključna biodiverzitetska područja svrstava rijeku Drinu i njene glavne pritoke, poput rijeka Lim i Tara, naznačene kao rijeke najdužeg staništa za ugroženu pastrmsku vrstu mladice (Hucho hucho), u kojem na 553km vodotokova obitava čak 30% ukupne populacije mladice Balkana.

Ranija istraživanja su dokumentovala da skobalj i mladica mogu da migriraju više od 50 km unutar Dunavskog sliva, što znači da područje oko planirane hidroelektrane najvjerojatnije služi kao područje za mrijest i uzgoj za većinu ribljih vrsta koje žive u kanjonu Tare, te će izgradnja hidroelektrane na Drini najvjerojatnije imati visok i direktan uticaj na populaciju ribljih vrsta u rijeci Tari.

“Kako do sada nisu vršene nikakve studije o migraciji ovih vrsta riba u ovim dijelovima sliva, pravilno razumijevanje ovih migracionih režima je imperativno kako bi se na najbolji mogući način shvatio uticaj HE „Buk Bijela“ na ekosistem rijeke Tare. Prema tome, izdavanje nove ekološke dozvole na osnovu stare Studije o procjeni uticaja na životnu sredinu dovodi u

pitanje validnost same Studije u skladu sa pravnim shvatanjima Espoo konvencije, uzimajući u obzir protok vremena od njene prvobitne izrade, kao i bitne promjene u regulativnom sistemu, te novim ekološkim saznanjima na planiranoj lokaciji. Važno je naglasiti da prekogranični postupak procjene uticaja vođen 2012/2013. godine nije bio formalne prirode zbog toga što nadležni organ u Republici Srpskoj nije formalno obavijestio nadležne u Crnoj Gori o planiranom projektu. Kako dalja razmjena informacija između dvije strane nije nastavljena, pri čemu nije pribavljen ni zvaničan stav Crne Gore, niti je konačna odluka o projektu poslata nadležnima u Crnoj Gori, zvanične prekogranične konsultacije iz 2012/2013. godine nisu sprovedene u skladu sa Konvencijom. Zbog svega nevedenog, zahtijevamo još jednom od resornog Ministarstva da podnese prijavu o usaglašenosti u skladu sa ESPOO konvencijom, tako da se omogući puna primjena odredbi Konvencije i na pravilan način procijeni potencijalna šteta na životnu sredinu. Tek nakon što shvatimo obim štete, moći ćemo da procijenimo da li je projekat izgradnje HE prihvatljiv za životnu sredinu, i ako jeste, uspostavimo mjere ublažavanja kako bismo zaštitili životnu sredinu Crne Gore”, zaključila je Kovačević.

Izvor: vijesti.me